

TEDENSKESLIKKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto 1

v Ljubljani, dne 3 decembra 1926

Štev. 53

Ob 20 letnici smrti Simona Gregorčiča

Dolgočasen pozno jesenski dan, dne 26. novembra so otožno peli zvonovi pri Sv. Lovrencu nad Sočo mrtvaško pesem, po zložni poti, ki vodi po pobočju griča, kjer samuje cerkva, pa se je vil velik sprevod. K večnemu počitku so nesli zemске ostanke slovenskega pesnika Simona Gregorčiča, sinu kmetskega naroda. Skoraj, da ga ni bilo v sprevodu, ki bi mu ne iskrila solzica v očesu. Pa ne morda zato, ker so se zavedali, da bi pesnik še rad živel, marveč le radi tega, ker so občutili, da so izgubili dragega odkritega prijatelja, narod pa velikega nenadomestljivega moža, ki je s svojo mehko pesmijo vlivljal tolažbo v duše našega naroda. Iz vsega krajev so prihitali njegovi čestilci, mnogi drugi, ki niso mogli priti, pa so ga spremljali v duhu.

Vsakdo, kdor je čital Gregorčičeve duševne proizvode, njegove pesmi, ta si je lahko predstavljati kdo je bil, kako je živel, kako trpel.

Rojen je bil 15. vinotoka 1844. v goriški planinski vasi Vrsno blizu Kobarida pod divnim Krmom, ki nam je še posebno v spominu iz hudih soških bitk v svetovni vojni. Večno lepim planinam in bistri Soči eno izmed najlepših rek Evrope je posvetil kasneje svoje najlepše pesmi. — Ker je bil Simon že kot deček zelo nadarjen, so ga poslali v Gorico na gimnazijo, po končanih študijah pa je vstopil v semenišče in postal duhoven. V tem stanu pa se ni počutil baš najbolje, kar razvidimo že iz njegovih pesmi. Pesnikovati je pričel že v gimnaziji, ko pa je bil v semenišču, je že zlagal izredno lepe kitice.

Med njegove najbolj značilne pesnitve je gotovo prištevati pesem »Ujetega ptiča tožba«. Pesnik sam se primerja z ujetim ptičem, kateremu so vzeli svobodo, ga vtaknili v kletko, kjer mu ne preostaja drugega, kakor udati se v težko usodo in se tolažiti z milo pesmico. Baš radi te pesnitve in še nekaterih drugih, v katerih je odkritosrčno izlil svojo bol, se je zameril svojemu predstojniku dr. Mahničju, ki ga je jel preganjati in hotel prisiliti, da zлага druge pesmi ali pa obmožne. Nekaj časa na to je res obmožnil, toda njegovo pesniško srce ni mirovalo in je ponovno pričel. Pač pa je, prisiljen od nevzdraznih razmer, zaprosil za vpokojitev.

Ker je prejel nekaj tisočakov za svoje pesmi, si je sezidal v domačem kraju prijetno hišico in nekaj dni preživel ob skromni pokojnini, kasneje pa se je preselil v Gorico. Ponujali so mu več služ-

benih mest, ki mu pa niso prijala, ker se je zavedal, da bi neprijetno vplivala na njegovo pesniško čustvovanje. Ponujali so mu tudi službo grajskega kaplana pri knezu Windischgraetzu, ki pa jo je tudi zavnil, češ da bi mu življenje njemu poetu-kmetu, kakor se je šaljivo nazival, ne prijala. Prevzel pa je kasneje mesto urednika pesniškega dela v »Slovanu«.

Radi bolezni je bil prisiljen l. 1903 prodati svoje posestvo in se preseliti v Gorico, kjer si je najel skromno stanovanje. Ponujali so mu očetje kapucini in tudi škof Sedej prosto stanovanje v škofijskih poslopih, kar pa je odklonil. Zadnja leta je maševal kar doma v svojem stanovanju in ga je baš med službo božjo, v domači kapelici zadela kap; 24. listopada l. 1906 je dobila njegova blaga, toda nepokojna duša večni mir.

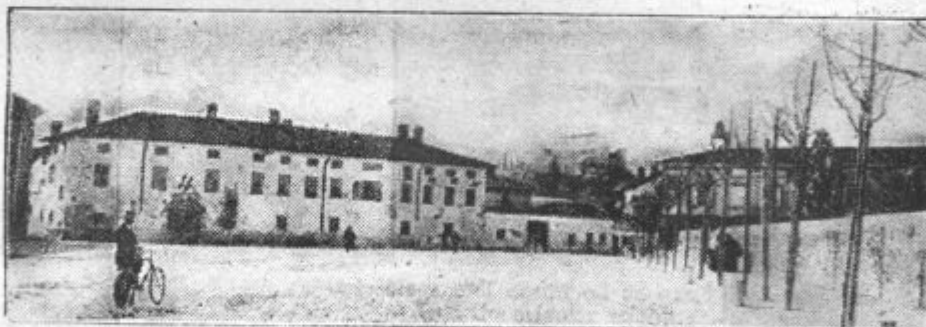
Izmed njegovih pesmi je več izredno globoko zamišljenih kakor n. pr. Človeka nikar, ki tudi ni bila posebna po volji visoki cerkveni gospodi. Mnogo pesmic pa je ljubkih, vzete so iz kmetskega naroda in so postale že pravo narodno blago, tako n. pr. — Kda je še ni prepeval: »Rože je na vrtu plela«, »Njega ni« itd. — Gregorčič pa je bil tudi prorok. V veliki pesnitvi Soči je prorokoval strašno soško bitko, prosil je Večnega, da naj pusti narasti silne valove, da bodo uničili našega smrtnega sovražnika; mnogo se je že uresničilo, toda vse še ne, a upajmo, da pridejo tudi tiste ure, ko se vroča želja našega goriškega slavčka popolnoma uresniči.

Bridka usoda je hotela, da je njegova ljubljena planina, kamor mu je živ dan vhlajalo oko in ki je bila tam skoro sleherna njegova misel, da je tisti njegov s solzami v očeh ljubljenski rojstni kraj pripadel sovragu in da naš pesnik počiva danes — upajmo, da ne za dolgo — v tuji zemlji. V misel nam prihaja za današnje gorjupce čase Gregorčičeva pesem: Mojo srčno kri škropite...

Bolj kakor kadarkoli je potreben ta pesnikov opomin nam vsem danes, ko zlasti pesnikova ožja domovina ječi pod tujim jarmom, ki narod žuli kakor še nikdar. Mojo srčno kri škropite... škropimo to pesnikovo kri po vseh jugoslovenskih poljanah, po livadah in planinah, da vzrastejo iz nje rdeči cvetovi, oznanjevalci boljših časov Slovincem v zasedenem ozemlju, da se tako izpolni tudi druga pesnikova preroška beseda: Oj vstani uborni narod moj, do danes v prah teptan!...

Simon Gregorčič in njegov nerazdružni prijatelj, pesnik Anton Aškerc

Gorica Felicijanski prijatelj!
Hvala za prijazen dopis.

Moje stanovanje pod znamenjem...

Omik. fotograf. mojster A. Jeršič, Gorica.

2/104.

Gorčiček a piazza Colloredo.

Moje stanovanje pod znamenjem...
Ljubljani 1906.
Ljubljani 1906.

Gregorčičevo stanovanje v Gorici z njegovim rokopisom.

P. Hugolin Sattner, skladatelj naših najlepših pesmi je 29. t. m. obhajal svojo 75 letnico

Pevski zbor p. Hugolina Sattnerja, ki poje v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, obhaja svojo 25 letnico, odkar ga je ustanovil in ga vodi p. Hugolin.

Vinska trgatev, ki jo je priredila v prid bolnim in bezposelnim članom zelo delavna Samostojna strokovna delavska unija v Stražišču pri Kranju.

Kako se bo mirno tam spalo na gričku zelenem ob Soči, nam mrtvim živo šumljajoči, tam gorj pri Sv. Lovrenci, na ražnju ognjenem mučenci!

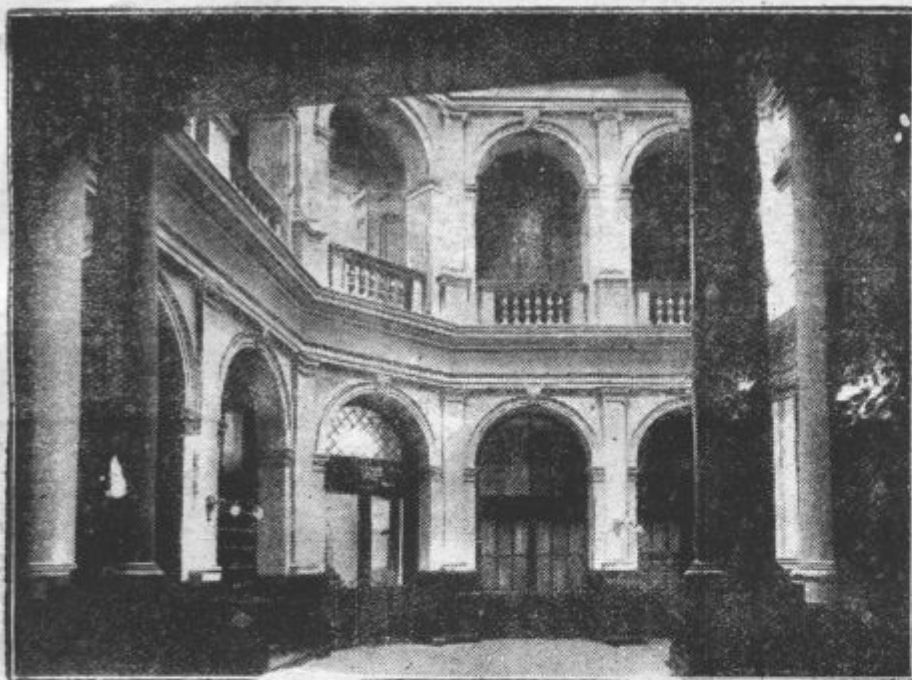
Gregorčičev pogreb k Sv. Lovrencu pri Kobaridu.

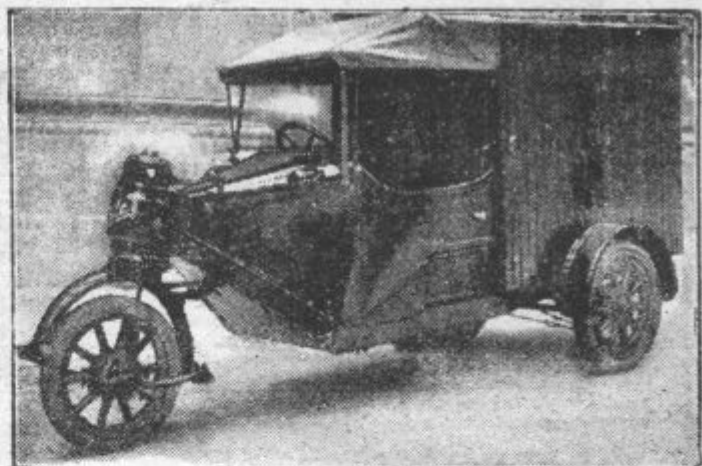
Vrsno, Gregorčičeva rojstna vas

Simon Gregorčič in njegov najboljši prijatelj Staroslav I. 1885.

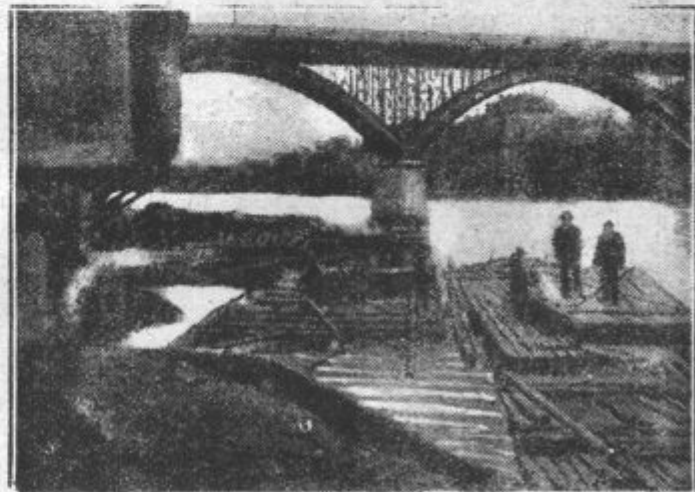
Notranjost glavne pošte v Ljubljani.

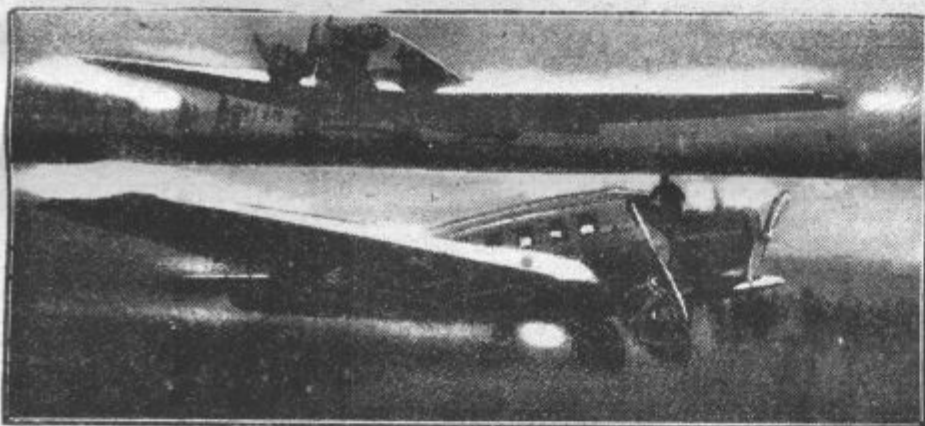
Elektromobil t. j. avtomobil, ki ga goni elektrika, s katerim pobirajo po Ljubljani pošto

Poštni voz, predno je stekla železnica

Splovavri na Dravi v Mariboru

Italijansko letalo za prevažanje pošte in potnikov med Dunajem in Benetkami se je med potjo pokvarilo in se je moralo spustiti na zemljo pri Metliki, ko so ga popravili, je pa zopet moralo pristati v Ljubljani, ker je zmanjkalo bencina.

Na desni:

Oton Pelan, zaslužni ljubljanski pevec, je slavil 70 letnico svojega rojstva in 52 letnico, odkar neumorno poje pri raznih društvih. Mož je bil vedno vzorčnosti in vztrajnosti mlajšim članom pevskega zbora.

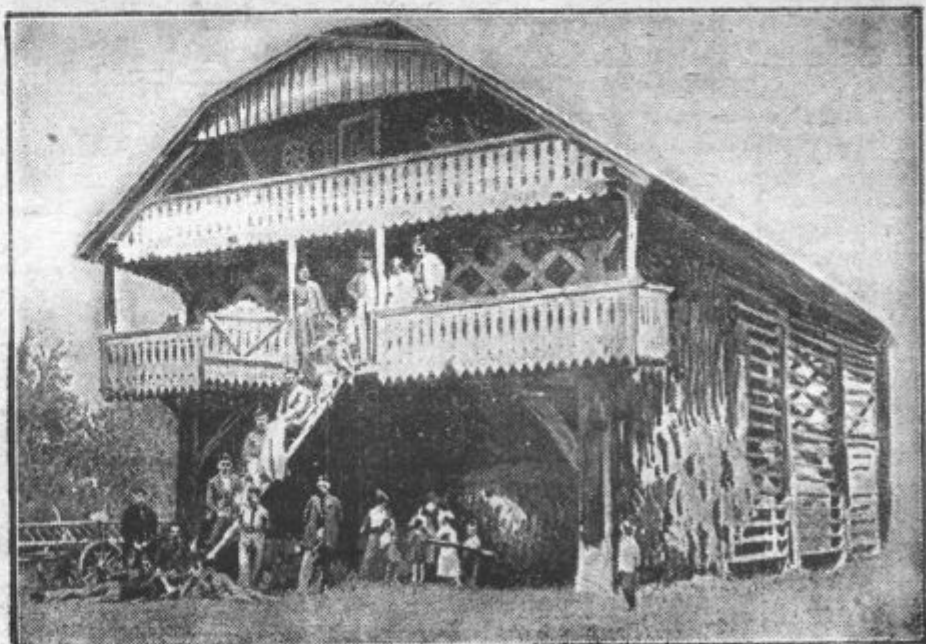

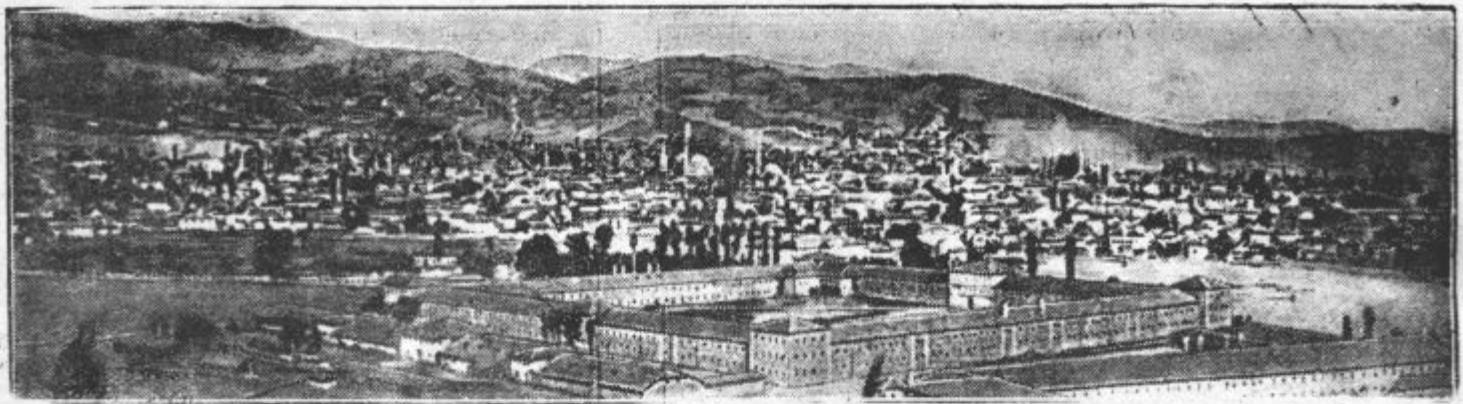
Na levi:

Dr. Alfred Valenta, znani ženski zdravnik v Ljubljani, si je v duševni zmedenosti vzel življenje.

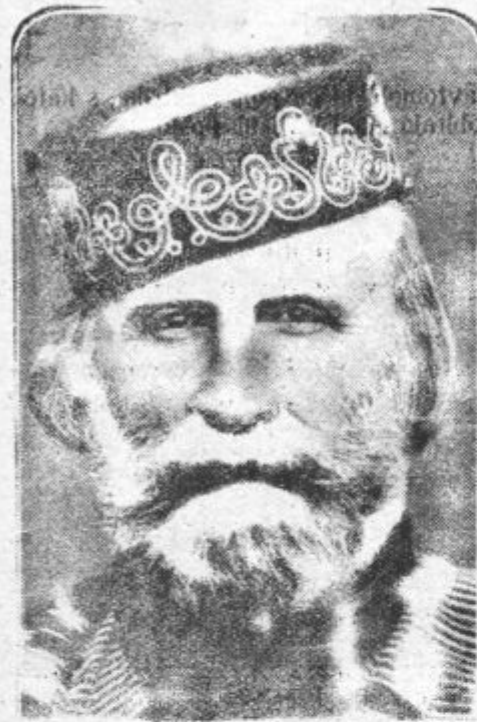
Na desni:

Mogočen kranjski kozlec v Moravčah, ko ga ogledujejo radomeljski Sokoli.

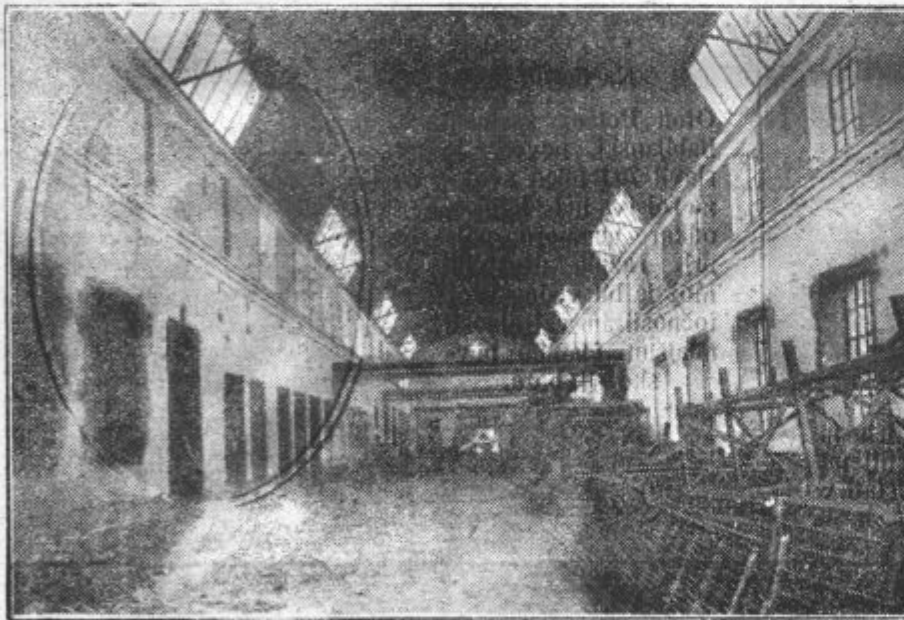
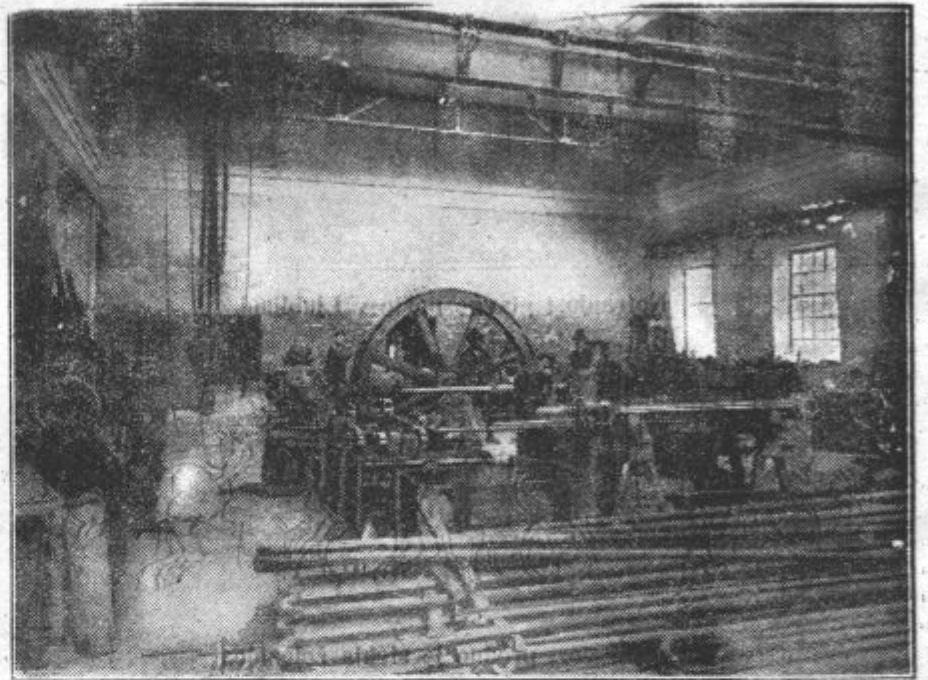

Zgoraj:
Bitoli, največje mesto
v Makedoniji, kjer živi
tudi mnogo Slovencev.

Na levi:
Giuseppe Garibaldi,
veliki italijanski borec
za svobodo in ujedi-
njenje italijan. naroda.
Bil je velik nasprotnik
Avstrije. Ricciotti Ga-
ribaldi, njegov vnuk,
je pa sedaj špijon v
Mussolinijevi službi in
izdaja najboljše rodo-
ljube njegovim krvni-
kom. Časi se spremin-
jajo!

Zgoraj: Strojnica. — Spodaj:
Nova klavnica v Ljubljani, ki jo
vidimo na naših slikah, je naj-
večja in najmodernejša v celi dr-
žavi. Središče celokupne naprave
je 70 m dolga prometna veža
(slika na levi), ki služi splošnemu
prometu ter spaja klavniške pro-
store s predhladilnicami in hladil-
nicami potom visečih tirnih na-
prav, na katerih se bo prevažala
zaklana živina. Poleg hladilnice
se nahaja zmrzovalnica za div-
jačino in perutnino ter izdeloval-
nica umetnega ledu. Nova klav-
nica je najlepši dokaz, da gerent-
ski svet ni samo izbornu upravljal
mestne občine ljubljanske, tem-
več je vstvaril tudi dela, od kate-
rih bo imela korist cela dežela,
posebno pa naše kmečko ljudstvo.

